DIAGNOZA WIELOKRYTERIALNA
Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyryki na lata 2017-2023

Wykonawca:

PROJECT CONSULTING

Spis treści

Wstęp …….. 3
1. Podstawowe pojęcia rewitalizacji. ……...…… 5
2. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. ……..... 7
3. Analiza wskaźnikowa. ……... 10
   3.1. Sfera społeczna. ……..……... 10
   3.2. Sfera gospodarcza. ……....… 18
   3.3. Sfera środowiskowa. ……...…… 20
   3.4. Sfera przestrzenno – funkcjonalna. …….. 21
   3.5. Sfera techniczna. …….. 23
4. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych. ……..……. 25
5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji. ……. 27
   Spis tabel …….. 30
   Spis map ……... 30

WSTĘP

Niniejszy dokument stanowi kompleksową i szczegółową diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, stanowiących pierwszy etap procesu rewitalizacji, a także podstawę do sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji.
W opracowaniu zaprezentowano definicje kluczowych pojęć, które pozwolą odbiorcom na zrozumienie istoty realizacji procesu rewitalizacji i prowadzonych w jego ramach działań. Przedstawiono również metodologię przeprowadzonej diagnozy oraz wyjaśnienie zastosowanych wskaźników w celu ułatwienia interpretacji jej wyników.
W ramach każdej ze sfer przedstawiono również ogólną charakterystykę trendów poszczególnych zjawisk na terenie Gminy Wyryki, opracowaną w oparciu o dostępne dane m.in. Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Policji, GOPS oraz Urzędu Gminy Wyryki.

Gmina Wyryki przystąpiła do opracowania lokalnego programu rewitalizacji (LPR) **na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku *o samorządzie gminnym***[1] oraz ***Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020***[2]. Zgodnie z załącznikiem *Cechy i elementy programów rewitalizacji* do ww. wytycznych, program rewitalizacji powinien cechować się: kompleksowością, koncentracją programu, komplementarnością projektów rewitalizacyjnych/przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz uwzględnieniem zasady partnerstwa i partycypacji.

Kompleksowość zakłada ujęcie w programie rewitalizacji jednocześnie aspektów społecznych, gospodarczych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych lub środowiskowych związanych zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Wklucza również możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych wyłącznie na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Celem programu rewitalizacji jest bowiem kompleksowości interwencji rozumiana, jako wzajemne powiązanie oraz synergia projektów rewitalizacyjnych, która nie oznacza obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową.

Koncentracja pomocy oznacza, że program rewitalizacji dotyczy terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Działania ukierunkowane powinny być na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi oraz możliwości finansowania rewitalizacji. Chociaż, co do zasady projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarach rewitalizacji, wyjątkiem od tej ogólnej zasady są projekty zlokalizowane poza tym obszarem, pod warunkiem, iż służą one realizacji celów wynikających z programu, a dotyczą inicjatyw społecznych nakierowanych np. na aktywizację zawodową mieszkańców obszarów rewitalizacji. Wymagają one jednak każdorazowo szerszego uzasadnienia i wskazania siły tych powiązań i efektywności oddziaływania danego projektu rewitalizacyjnego.

Komplementarność programu, rewitalizacja to uwzględnienie przy jego projektowaniu aspektów: przestrzennych, problemowych, proceduralno-instytucjonalnych, międzyokresowych i źródeł finansowania.

Jej przestrzenny wymiar wymaga uwzględnienia wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami realizowanymi na obszarze rewitalizacji i poza nim, tak by program efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar, oraz by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych. W konsekwencji wymagana jest ciągła analiza następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) w celu zapewnienia skuteczności realizacji programu rewitalizacji.

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, w wyniku czego program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym). Takie podejście będzie przeciwdziałało fragmentacji działań koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. Konieczne jest w tym wypadku określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, oraz

[1] Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku *o samorządzie gminnym* (t.j. - Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.)
[2] Wytyczne zatwierdzone w dniu 02.08.2016 r. przez Ministra Rozwoju (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016).

wyboru odpowiednich mierników/wskaźników osiągania celów programu rewitalizacji. W efekcie działania rewitalizacyjne będą powiązane ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co zapewni lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną dla podejmowanych decyzji.

Aspekt proceduralno-instytucjonalny wymaga spójnego systemu zarządzania programem rewitalizacji. Pozwoli to na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest włączenie systemu zarządzania programem rewitalizacji do stosowanego w gminie systemu zarządzania.

Komplementarność międzyokresowa pozwala na odniesienie się do przedsięwzięć rewitalizacyjnych dotychczas zrealizowanych (w latach 2007- 2013) na terenie gminy przez krytyczną ich ocenę oraz sformułowanie wniosków na temat skuteczności działań, osiągniętych celów i napotkanych problemów. Umożliwi to uzupełnienie działań (np. o charakterze infrastrukturalnym) o projekty komplementarne (np. o charakterze społecznym) w nowej perspektywie finansowej. Tym samym spełniony zostanie kluczowy dla procesów rewitalizacji postulat ciągłości.

Komplementarność źródeł finansowania wskazuje na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS (np. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego) i FS (np. w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich) ze wsparciem ze źródeł prywatnych (np. przedsiębiorcy) i publicznych (np. budżet gminy / zadania zlecone), co jest spójne z zasadą włączenia wszystkich grup interesariuszy w realizację działań rewitalizacyjnych.

Kluczowe dla zrozumienia istoty współuczestnictwa interesariuszy w procesie opracowywania i realizacji programu rewitalizacji jest uwzględnienie **zasady partnerstwa i partycypacji**. Prace nad przygotowaniem programu i jego wdrażanie oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji oraz innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Program rewitalizacji powinien zawierać opis procesu jego przygotowania (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie) dokumentujący udział w nim różnych grup interesariuszy w taki sposób, by możliwe było zweryfikowanie i ocena stopnia osiągniętego uspołecznienia, jak również określenie, w jaki sposób wybrana forma zarządzania programem rewitalizacji realizuje zasadę udziału w niej interesariuszy.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wyryki na lata 2017-2023 został przygotowany również w oparciu o wymagania określone w dokumencie IZ RPO *Zasady delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego*[3], zaś dokumentem źródłowym stanowiącym punkt wyjścia do diagnozy jest *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyryki na lata 2017-2025*[4].

[3] źródło: http://rpo.lubelskie.pl/strona-404-rewitalizacja_dokumenty.html
[4] Załącznik nr 1do Uchwały Nr XXIX/143/17 Rady Gminy Wyryki z dnia 31 maja 2017 r.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA REWITALIZACJI

W celu właściwego i jednoznacznego zrozumienia istoty i specyfiki programów rewitalizacji, poniżej przedstawiono definicje zastosowanych pojęć[5]:

1) **Interesariusze rewitalizacji** - to wszystkie osoby i instytucje (publiczne i prywatne), w szczególności: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele/użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty nimi zarządzające, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą (bez względu na jej formę prawną), społeczną (w tym stowarzyszenia i fundacje oraz grupy nieformalne), jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz organy władzy publicznej.

2) **Rewitalizacja** - to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

3) **Stan kryzysowy** - stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

   a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
   b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
   c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
   d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

   Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

4) **Obszar zdegradowany** - obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

5) **Obszar rewitalizacji** - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt. 3, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojskowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

---

[5] *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, zatwierdzone w dniu 02.08.2016 r. przez Ministra Rozwoju (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016).

6) **Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne**[6] - działania akceptowane przez społeczność sołectwa i odpowiadające kryteriom SMART (szczegółowe, mierzalne, adekwatne do potrzeb, realistyczne i osadzone w czasie). Projekty i przedsięwzięcia powinny być opisane i uzasadnione, z wykazaniem oczekiwanych rezultatów i wpływu na redukcję zdiagnozowanych problemów, a także z podaniem przewidywanych źródeł finansowania.

[6] *Zasady delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego*, IŻ RPO, http://rpo.lubelskie.pl/strona-404-rewitalizacja_dokumenty.html

2. METODOLOGIA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opiera się na *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, które w rozdziale 3 w pkt 1, określają rewitalizację jako „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych", tym samym przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w pkt 3 rozdziału 1, który wskazuje na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Wyznaczenie jednostek badawczych

Dla celów wyznaczenia obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Wyryki, proces diagnostyczny oparto o istniejące na mocy art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie terytorialnym*[7] jednostki pomocnicze - sołectwa, które dla potrzeb programu stanowią jednostki analityczne i odpowiadają istniejącym powiązaniom funkcjonalno-przestrzennym. Materiał wyjściowy do wyznaczenia jednostek analitycznych stanowi *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wyryki*, przyjęte uchwałą Nr XVI/90/2004 Rady Gminy Wyryki z dnia 28 września 2004 r. oraz dane ewidencyjne będące w posiadaniu Urzędu Gminy Wyryki.

Mapa 1. Mapa jednostek analitycznych (sołectw) Gminy Wyryki.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Wyryki

[7] Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie terytorialnym* (t.j. - Dz.U. 2016 nr 0 poz. 446).

Tabela 1. Podstawowe dane jednostek analitycznych (sołectw) Gminy Wyryki za 2016 roku.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców[8]		Powierzchnia[9]	
		[osoby]	% mieszkańców gminy	[ha]	% powierzchni gminy
1.	Adampol	168	6,34%	1 405	6,40%
2.	Horostyta	64	2,41%	1 324	6,03%
3.	Horostyta - Kolonia	28	1,06%	480	2,19%
4.	Ignaców	13	0,49%	218	0,99%
5.	Kaplonosy	275	10,37%	2 563	11,68%
6.	Kaplonosy - Kolonia	102	3,85%	1 684	7,67%
7.	Krzywowierzba	159	6,00%	1 221	5,56%
8.	Lipówka	87	3,28%	1 128	5,14%
9.	Lubień	230	8,68%	1 491	6,79%
10.	Suchawa	324	12,22%	3 470	15,81%
11.	Wyryki - Kolonia	72	2,72%	200	0,91%
12.	Wyryki - Adampol	257	9,69%	2 385	10,74%
13.	Wyryki - Połód	354	13,35%	1 680	7,65%
14.	Wyryki - Wola	188	7,09%	1 217	5,67%
15.	Zahajki	279	10,52%	501	2,28%
16.	Zahajki - Kolonia	51	1,92%	983	4,48%
	GMINA	**2 651**		**21 950**	

Metoda wskaźnikowa

Zgodnie z wytycznymi[10] w przeprowadzonej diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano analizy porównawczej wyznaczonych jednostek analitycznych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych składających się na wskaźniki syntetyczne degradacji (Tabela 2) we wszystkich pięciu sferach (społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej), pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy.
Jako punkt wyjściowy dla obliczenia wskaźników cząstkowych wykorzystano mierniki - dane liczbowe/ilościowe będące w posiadaniu Urzędu Gminy oraz mierniki funkcjonujące w statystyce publicznej za pośrednictwem ogólnodostępnych baz danych (np. Bank Danych Lokalnych GUS, GDOŚ – Natura 200, Baza NGO, KRS, CEIDG, OKE-Kraków, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej) oraz dane udostępnione przez instytucje publiczne zgodnie z ich zakresem działania (Policja, Powiatowy Urząd Pracy)

Następnie za pomocą metody standaryzacji, polegającej na sprowadzenie poszczególnych mierników do porównywalnych i syntetycznych wskaźników, obliczono wartość wskaźników cząstkowych dla poszczególnych sołectw w postaci przeliczenia mierników na 100 statystycznych mieszkańców gminy lub w przeliczeniu na 100 ha jej powierzchni. W przypadki specyficznych mierników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej dla których brak odniesienia w publicznych statystykach lub brak ujednoliconej metodologii ich obliczania, zastosowano wskaźniki procentowe stosowane przez instytucje udostepniające te dane, względnie opisowe w odniesieniu do występowania zjawisk.

Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach stanowią główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego. Ze względów metodologicznych dla potrzeb zobrazowania tendencji zmian wskaźników na terenie gminy przyjęto 5-letni okres referencyjny (2012 - 2016), Natomiast wartości

8 źródło: Ewidencja ludności, Urząd Gminy Wyryki; dane roczne wg. stanu na koniec 2016 roku.
9 źródło: Urząd Gminy Wyryki; danych przestrzenne.
10 Wytyczne zatwierdzone w dniu 02.08.2016 r. przez Ministra Rozwoju (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016).

mierników (w konsekwencji obliczenie wskaźników) dla poszczególnych jednostek analitycznych (sołectw) na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji przyjęto wg. stanu na dzień 31 grudnia 2016 r.

Tabela 2. Lista wskaźników syntetycznych i cząstkowych.

Sfera	Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik cząstkowy	Jednostka miary	Źródło danych
Społeczna	Problemy społeczne	Bezrobotni zarejestrowani – ogółem	osoba	Powiatowy Urząd Pracy we Włodawie
		Długotrwale bezrobotni	osoba	
		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.	osoba	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrykach
		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności .	osoba	
		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.	osoba	
		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby .	osoba	
	Przestępczość	Liczba przestępstw – ogółem.	szt.	Komenda Powiatowa Policji we Włodawie
		Liczba wykroczeń zanotowanych.	szt.	
		Liczba "Niebieskich kart" założonych.	szt.	
	Poziom edukacji	Średni wynik ze Sprawdzianu w klasie VI.	%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie / Urząd Gminy Wyryki
		Średni wynik z Egzaminu gimnazjalnego.	%	
	Poziom uczestnictwa w życiu publicznym	Liczba osób na zebraniu wiejskim w roku dotyczącym podziału środków na kolejny rok.	osoba	Urząd Gminy Wyryki
		Liczba zrejestrowanych NGO (fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych).	szt.	Baza NGO / KRS / Urząd Gminy Wyryki
Gospodarcza	Przedsiębiorczość mieszkańców	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.	szt.	Baza CEiDG / Urząd Gminy Wyryki
		Liczba nowo zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.	szt.	
		Liczba osób fizycznych, które zawiesiły działalność gospodarczą.	szt.	
		Liczba osób fizycznych, które wykreśliły działalność gospodarczą	szt.	
Środowiskowa	Ochrona przyrody i zagrożenia	Położenie na obszarach objętych formami ochrony przyrody	TAK / NIE	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
		Położenie na obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi	TAK / NIE	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
		Powierzchnia terenów zieleni urządzonej	ha	Urząd Gminy Wyryki
Przestrzenno - funkcjonalna	Dostępność infrastruktury publicznej	Liczba obiektów infrastruktury sportu i rekreacji. (w podziale na rodzaje obiektów)	szt.	Urząd Gminy Wyryki
		Liczba obiektów infrastruktury kultury. (w podziale na rodzaje obiektów)	szt.	
		Infrastruktura komunikacyjna. (wg. rodzaju: chodnik, dostępność komunikacji publicznej, liczba połączeń komunikacji publicznej)	ocena opisowa	
Techniczna	Wyposażenie w sieciową infrastrukturę techniczną	Dostępność infrastruktury i usług komunalnych. (wg. rodzaju infrastruktury i usług sieciowych)	ocena opisowa	Urząd Gminy Wyryki
		Dostępność sieci internetowej i telekomunikacyjnej. (wg. rodzaju połączeń)	ocena opisowa	

3. ANALIZA WSKAŹNIKOWA

3.1. Sfera Społeczna

Problemy społeczne

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyryki na lata 2017-2025[11] (dalej SRPS), na podstawie danych za 2016 rok zdefiniowała pięć głównych problemów społecznych występujących w gminie wg. powodów udzielania pomocy, jako: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność oraz długotrwałą lub ciężką chorobę. W tabeli poniżej przedstawiono dane za okres ostatnich 5 lat (2012-2016), które wskazują, że choć główne problemy nie uległy zmianom, to zmianie uległa ich dynamika i znaczenie dla sytuacji społecznej w gminie.
W 2012 ubóstwo było głównym problemem społecznym w gminie dotykając 125 rodzin i 593 osób i nadal utrzymuje się na niezmienionym poziomie obejmując największą liczbę świadczeniobiorców w postaci 128 rodzin i 634 zamieszkałych w nich osób. Podobnie niezmienna dynamikę wykazuje udzielanie pomocy z powodu bezrobocia, utrzymując się w zasadzie na niemienionym poziomie. Natomiast na przestrzeni ostatnich pięciu lat bardzo dużą pozytywną dynamikę zmian można zaobserwować w spadku liczby mieszkańców długotrwale lub ciężko chorych z 77 osób w rodzinach w 2012 r, do 44 osób w 2016 r. oraz bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, odpowiednio z 550 osób do 412 osób. Świadczenia z tytułu niepełnosprawności charakteryzują się nieznacznym, ale również spadkiem na przestrzeni ostatnich lat.

Tabela 3. Powody udzielania pomocy społecznej w Gminie Wyryki w latach 2012-2016[12] .

Powody udzielania pomocy społecznej[13]	Liczba rodzin					Liczba osób w rodzinach				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Ubóstwo	**125**	**119**	**114**	**107**	**128**	**593**	**555**	**545**	**549**	**634**
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Potrzeby ochrony macierzyństwa	20	13	9	8	4	83	69	44	40	20
w tym: wielodzietność	*5*	*4*	*4*	*4*	*3*	*25*	*22*	*19*	*22*	*16*
Bezrobocie	**111**	**101**	**91**	**97**	**103**	**531**	**477**	**450**	**450**	**366**
Niepełnosprawność	**20**	**17**	**15**	**16**	**16**	**57**	**52**	**48**	**50**	**50**
Długotrwała lub ciężka choroba	**15**	**14**	**17**	**16**	**13**	**77**	**57**	**58**	**53**	**44**
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	**120**	**121**	**126**	**118**	**93**	**550**	**553**	**538**	**543**	**412**
w tym: rodziny niepełne	*20*	*19*	*19*	*19*	*15*	*83*	*79*	*71*	*79*	*58*
rodziny wielodzietne	*55*	*54*	*11*	*55*	*47*	*408*	*412*	*412*	*417*	*278*
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	12	6	6	6	7	9	9	9	9	10
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	2	2	1	1	8	4	4	1	1
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Klęska żywiołowej lub ekologicznej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

[11] Załącznik do Uchwały Nr XXIX/143/17 Rady Gminy Wyryki z dnia 31 maja 2017 r.
[12] źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrykach.
[13] Art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (tekst jednolity - Dz.U. 2016 nr 0 poz. 930).

Ubóstwo

Ubóstwo jest nadal najważniejszym co do znaczenia problemem społecznym w Gminie Wyryki. Utrzymywanie się tego zjawiska na niezmienionym poziomie stanowi podstawową determinantę struktury społecznej. Należy jednak zauważyć, że ubóstwo jest z reguły efektem długotrwałego utrzymywania się w strefie niskich dochodów i wynika z innych problemów społecznych tym samym nie może być traktowane równoważnie z innymi typowymi powodami ich przyznania, lecz jako powód współwystępujący. Analiza rozkładu ubóstwa w jednostkach analitycznych gminy wskazuje, iż w aż 11 na 16 sołectw, jego wskaźnik jest zdecydowanie wyższy niż średnia dla gminy wynosząca 16,48 osób na 100 mieszkańców. W przypadku sołectw: Horostyta trzy-krotnie wyższa, zaś dla sołectw Kaplonosy – Kolonia i Krzywowierzba dwu-krotnie, co wskazuje na wyjątkową jego kumulację w tych jednostkach (Tabela 4). Najlepsza pod tym względem jest sytuacja w sołectwie Ignaców gdzie w 2016 r. nie odnotowano osób, którym przyznawane jest to świadczenie.

Bezrobocie

Stanowi obecnie kluczowy problem, ze względu na jego niekorzystny wpływ na inne wskaźniki społeczne, a także subiektywną ocenę szans rozwojowych przez samych mieszkańców. W przypadku Gminy Wyryki przyczyn tego zjawiska należy upatrywać w wieloletnich zaniedbaniach rozwojowych całego regionu (powiatu), w praktyce nieistnieniu dużych podmiotów gospodarczych co wpływa na ograniczony rynek pracy, znacznej odległości od najważniejszych szlaków komunikacyjnych i głównej aglomeracji województwa. Wśród osób pozostających bez zatrudnienia w gminie największe grono stanowią osoby długotrwale bezrobotne – ponad 69% (155 długotrwale bezrobotnych z 224 bezrobotnych ogółem), zaś dla wielu pozostających bez pracy ostatnimi miejscami zatrudnienia były podmioty prowadzące działalność w budownictwie, przetwórstwie oraz handlu i usługach. W okresie ostatnich 5 lat odnotowano co prawda spadek liczby bezrobotnych z 277 w 2012 roku do 224 w 2016, jednak jest on proporcjonalnie powiązany ze spadkiem bezrobocia w powiecie, a mieszkańcy gminy nadal stanowią około 8% ogółu bezrobotnych. Na uwagę zwraca także jego równomierność i potwierdzająca powszechność problemu w gminie, z wyjątkiem dwóch najmniej licznych sołectw: Ignaców i Zahajki – Kolonia, gdzie to zjawisko nie występuje. Liczba długotrwale bezrobotnych w jednostkach analitycznych jest proporcjonalna do skali zamieszkujących tam osób pozostających bez pracy i pokrywa się obszarami na którym to zjawisko występuje z największym natężeniem.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Problem ten dotyczy z jednej strony tych rodzin, które nie w pełni radzą sobie z wychowywaniem dzieci, ponoszą porażki na tym polu, stosują błędne przekonania dotyczące opieki nad dzieckiem, źle rozumieją potrzeby dziecka, z drugiej zaś nie radzą sobie z prowadzeniem gospodarstwa domowego w postaci zaspokajania podstawowych jego potrzeb w zakresie żywności, odzieży czy mieszkania. W Wyrykach liczba rodzin, które wymagają wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w tym zakresie w 2016 roku dotyczyła 93 w tymi aż 412 żyjących w nich osób (Tabela 3). Najniekorzystniej w skali gminy problem ten występuje w jednostkach: Horostyta, Horostyta – Kolonia, Kaplonosy – Kolonia i Krzywowierzba osiągając wskaźnik na 100 mieszkańców powyżej 30 gdy średnia gminna wynosi 16,67 (Tabela 4).

Długotrwała lub ciężka choroba

Zjawisko to w praktyce społecznej jest powiązane z niepełnosprawnością, gdyż długotrwała choroba zwykle w konsekwencji prowadzi do utraty sprawności i jest nierozerwalnie związane z faktem starzenia się populacji mieszkańców Wyryk. Wyraźny jest deficyt instytucji działających na rzecz osób starszych (klub seniora, dzienny dom pobytu), niewielka liczba działań prozdrowotnych wśród osób starszych oraz niewielkie możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności w różnych formach. Najwięcej osób dotkniętych chorobą, siedmio-krotnie więcej niż średnia w gminie na 100 mieszkańców zamieszkuje sołectwo Horostyta – Kolonia, dwu-krotnie więcej w sołectwach: Horostyta, Wyryki – Kolonia, Zahajki – Kolonia.

Niepełnosprawność

Osoby niepełnosprawne to najczęściej osoby starsze, w przypadku osób młodych główną przyczyną niepełnosprawności są wady wrodzone, natomiast wraz z wiekiem narasta znaczenie innych czynników (np. choroby zawodowe, wypadki przy pracy). Jeżeli chodzi płeć, to należy stwierdzić, udział każdej z nich jest mniej więcej równomierny i nie determinuje występowania tego problemu. Zjawisko to ma szczególne znaczenie funkcjonalne w postaci przeszkód i barier doświadczanych przez osoby nim dotknięte w tym barier

architektonicznych, komunikacyjnych, organizacyjnych, jak i środowiskowych, wyjątkowo powszechnie odczuwalnych na obszarze zurbanizowanym. W przypadku problemu niepełnosprawności, fakt zamieszkania na określonym obszarze w żaden sposób nie determinuje występowania tej cechy, jednak jest istotny ze względu na wymienione wyżej funkcjonalne utrudnienia, a co za tym idzie ograniczone możliwości rozwoju.
Największa liczba niepełnosprawnych osób na 100 mieszkańców – 2,3, zamieszkuje jednostkę Wyryki – Wola i Lipówka dwukrotnie więcej niż w gminie(Tabela 4).

Wskaźnik syntetyczny - Problemy społeczne

Największą ilość wskaźników niekorzystnych - powyżej średniej dla gminy odnotowano w sołectwach: Kaplonosy, Kaplonosy – Kolonia, Krzywowierzba, Lipówka, Lubień, Suchawa, Wyryki – Kolonia, Wyryki – Połód, Wyryki – Wola i Zahajki, w których również najbardziej powszechnie (waga) występuje wszystkie sześć wskaźników cząstkowych (zjawisk społecznych). Iloczyn tych dwóch miar pozwolił na obliczenie wartości wskaźnika syntetycznego dla poszczególnych jednostek analitycznych oraz wskazanie tych w których problemy społeczne występują najczęściej powyżej średniej dla gminy (Tabela 5). W efekcie w 10 ww. jednostkach nagromadzenie problemów społecznych jest największe w gminie.

Tabela 4. Powody udzielania pomocy społecznej w sołectwach Gminy Wyryki w 2016 roku.

Tabela 5. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) – Problemy społeczne

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Ubóstwo		Bezrobotni (ogółem)		Długotrwale bezrobotni		Bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego		Niepełnosprawność		Długotrwała lub ciężka choroba		ILOŚĆ wskaźników powyżej średniej dla gminy	WAGA powszechność występowania problemów	WARTOŚC WSKAŹNIKA iloczyn	
			Liczba osób	Wskaźnik na 100 mieszkańców	Liczba osób	Wskaźnik na 100 mieszkańców	Liczba osób	Wskaźnik na 100 mieszkańców	Liczba osób	Wskaźnik na 100 mieszkańców	Liczba osób	Wskaźnik na 100 mieszkańców	Liczba osób	Wskaźnik na 100 mieszkańców				
1.	Adampol	168	14	8,33	15	8,93	11	6,55	14	8,33	3	1,79	4	2,38	2	6	12	
2.	Horostyta	64	29	45,31	2	3,13	2	3,13	24	37,50	0	-	4	6,25	3	5	15	
3.	Horostyta - Kolonia	28	5	17,86	1	3,57	1	3,57	9	32,14	0	-	4	14,29	3	5	15	
4.	Ignaców	13	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-	-	-	-	
5.	Kaplonosy	275	50	18,18	23	8,36	16	5,82	63	22,91	7	2,55	4	1,45	3	6	18	niekorzystny
6.	Kaplonosy - Kolonia	102	34	33,33	11	10,78	13	12,75	34	33,33	4	3,92	1	0,98	5	6	30	niekorzystny
7.	Krzywowierzba	159	51	32,08	15	9,43	12	7,55	51	32,08	2	1,26	5	3,14	5	6	30	niekorzystny
8.	Lipówka	87	21	24,14	6	6,90	5	5,75	21	24,14	4	4,60	1	1,15	3	6	18	niekorzystny
9.	Lubień	230	16	6,96	21	9,13	7	3,04	21	9,13	6	2,61	6	2,61	3	6	18	niekorzystny
10.	Suchawa	324	63	19,44	35	10,80	27	8,33	63	19,44	8	2,47	9	2,78	6	6	36	niekorzystny
11.	Wyryki - Kolonia	72	14	19,44	2	2,78	1	1,39	14	19,44	1	1,39	4	5,56	3	6	18	niekorzystny
12.	Wyryki - Adampol	257	19	7,39	13	5,06	7	2,72	17	6,61	0	-	10	3,89	1	5	5	
13.	Wyryki - Połód	354	19	5,37	31	8,76	21	5,93	19	5,37	10	2,82	1	0,28	3	6	18	niekorzystny
14.	Wyryki - Wola	188	31	16,49	16	8,51	8	4,26	21	11,17	9	4,79	1	0,53	3	6	18	niekorzystny
15.	Zahajki	279	58	20,79	33	11,83	24	8,60	58	20,79	5	1,79	10	3,58	5	6	30	niekorzystny
16.	Zahajki - Kolonia	51	13	25,49	0	-	0	-	13	25,49	2	3,92	3	5,88	4	4	16	
	GMINA - średnia	2 651	**437**	**16,48**	**224**	**8,45**	**155**	**5,85**	**442**	**16,67**	**61**	**2,30**	**67**	**2,53**	**3**		**18**	

Przestępczość

Dane pozyskane z Komendy Powiatowej Policji we Włodawie możliwe do zagregowania na poziomie jednostek dotyczą: przestępstw i wykroczeń (zanotowanych) oraz założonych „Niebieskich kart". Na tej podstawie obliczono wartości poszczególnych wskaźników cząstkowych na 100 mieszkańców, uzyskując uśrednione i porównywalne wartości.
Największą liczbę przestępstw zanotowano w 6 jednostkach, na tym tle najniekorzystniejsza sytuacja jest w sołectwie Wyryki - Wola, zaś pod względem bezwzględnej ich liczby w sołectwie Wyryki - Połód, W 3 jednostkach nie odnotowano tych zdarzeń (Tabela 6). Najczęstszymi zagrożeniami dla porządku publicznego były wykroczenia nie występujące w 5 jednostkach, a w 5 jednostkach stwierdzone powyżej średniej z największym natężeniem w Lipówce i Adampolu, choć ich największa liczba została odnotowana w sołectwie Kaplonosy. W przypadku „Niebieskich kart" statystycznie najgorsza sytuacja przedstawia się w 4 jednostkach zaś nie występuje aż w 10 (Tabela 6).

Wskaźnik syntetyczny - Przestępczość

Największą ilość wskaźników niekorzystnych dotyczących przestępczości odnotowano w sołectwie Horostyta – 3, następnie po dwa w: Adampolu, Kaplonosach, Lubieniu, Wyrykach – Połodzie i Wyrykach – Woli. Pokrywa się to z powszechnością (waga) ich występowania. Obliczona wartości wskaźnika syntetycznego, jako iloczynu częstotliwości występowania (waga) i ilości wartości powyżej średniej pozwoliła na określenie jednostek o najwyższym wskaźniku przestępczości: Horostyta, Kaplonosy, Lubień, Wyryki - Połód i Wyryki - Wola (Tabela 7).

Tabela 6. Przestępczość w sołectwach Gminy Wyryki w 2016 roku.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Przestępstwa		Wykroczenia		„Niebieskie karty" - założone		ILOŚĆ wskaźników powyżej średniej dla gminy	WAGA powszechność występowania problemów	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA iloczyn	
			Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców				
1.	Adampol	168	8	4,76	11	6,55	0	-	2	2	4	
2.	Horostyta	64	3	4,69	2	3,13	1	1,56	3	3	9	niekorzystny
3.	Horostyta - Kolonia	28	0	-	0	-	0	-	-	-	-	
4.	Ignaców	13	0	-	0	-	0	-	-	-	-	
5.	Kaplonosy	275	9	3,27	12	4,36	1	0,36	2	3	6	niekorzystny
6.	Kaplonosy - Kolonia	102	1	0,98	0	-	0	-	0	1	0	
7.	Krzywowierzba	159	2	1,26	1	0,63	0	-	0	2	0	
8.	Lipówka	87	1	1,15	11	12,64	0	-	1	2	2	
9.	Lubień	230	3	1,30	9	3,91	3	1,30	2	3	6	niekorzystny
10.	Suchawa	324	5	1,54	4	1,23	0	-	0	2	2	
11.	Wyryki - Kolonia	72	0	-	0	-	0	-	-	-	-	
12.	Wyryki - Adampol	257	5	1,95	5	1,95	0	-	0	2	0	
13.	Wyryki - Połód	354	12	3,39	3	0,85	2	0,56	2	3	6	niekorzystny
14.	Wyryki - Wola	188	11	5,85	3	1,60	2	1,06	2	3	6	niekorzystny
15.	Zahajki	279	10	3,58	7	2,51	1	0,36	1	3	3	
16.	Zahajki - Kolonia	51	1	1,96	0	-	0	-	0	1	0	
	GMINA - średnia	2 651	**71**	**2,68**	**68**	**2,57**	**10**	**0,38**	**1,5**		**4,5**	

Tabela 7.Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Przestępczość.

Poziom edukacji

Analiza średnich wyników ze Sprawdzianu w klasie VI wskazuje na nierównomierny poziom zarówno w poszczególnych latach jak w placówkach oświatowych. W 2016 roku najsłabsze wyniki (poniżej średniej w gminie – 50%) osiągnęli uczniowie zamieszkali w aż 8 na 11 sołectw, przy czym w 5 jednostkach nie odnotowano uczniów kończących szkoły podstawowe na terenie gminy (Tabela 8). W przypadku średniego wyniku z Egzaminu gimnazjalnego uczniowie zamieszkali w 3 jednostkach uzyskali średni wynik niższy od średniej w gminie – 41,7%, przy jednoczesnym braku uczniów z 8 jednostek.

Wskaźnik syntetyczny - Poziom edukacji, pozwolił wyznaczyć jednostki spośród których uczniowie w 2016 roku z obu egzaminów uzyskali najsłabsze wyniki i są to: Lubień, Kaplonosy, Lipówka, Suchawa, Wyryki – Połód i Zahajki (Tabela 9).

Tabela 8. Wyniki Sprawdzianu w klasie VI i Egzaminu gimnazjalnego w sołectwach Gminy Wyryki w 2016 roku.

Tabela 9. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Poziom edukacji.

Lp.	Sołectwo	Wyniki Sprawdzianu w klasie VI	Wynik Egzaminu gimnazjalnego	ILOŚĆ wskaźników powyżej średniej dla gminy	WAGA powszechność występowania problemów	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA iloczyn	
1.	Adampol	30,00	-	1	1	1	
2.	Horostyta	31,88	-	1	1	1	
3.	Horostyta - Kolonia	-	-	-	-		
4.	Ignaców	-	-	-	-		
5.	Kaplonosy	42,50	57,00	1	2	2	niekorzystny
6.	Kaplonosy - Kolonia	43,75	-	1	1	1	
7.	Krzywowierzba	-	-	-	-		
8.	Lipówka	52,50	25,30	1	2	2	niekorzystny
9.	Lubień	40,00	26,50	2	2	4	niekorzystny
10.	Suchawa	56,60	41,50	1	2	2	niekorzystny
11.	Wyryki - Kolonia	-	-	-	-		
12.	Wyryki - Adampol	51,30	53,00	0	2	0	
13.	Wyryki - Połód	49,20	41,80	1	2	2	niekorzystny
14.	Wyryki - Wola	-	42,00	0	1	0	
15.	Zahajki	41,25	77,50	1	2	2	niekorzystny
16.	Zahajki - Kolonia	40,00	-	1	1	1	
	GMINA - średnia	**50,00**	**41,70**	**1**		**2**	

Poziom uczestnictwa w życiu publicznym

Wskaźnik cząstkowy dotyczący poziomu uczestnictwa w życiu publicznym, jest niezwykle istotny dla zobrazowania faktycznego zaangażowania mieszkańców poszczególnych jednostek w życie wspólnot. Dotyczy on zarówno aktywności rozumianej, jako liczba mieszkańców uczestniczących w zebraniach sołeckich podejmujących decyzje o przeznaczeniu środków z funduszu soleckiego na następny rok, jak i aktywności zobrazowującej chęć zrzeszania się w organizacjach formalnych, stowarzyszeniach i fundacjach. W pierwszym przypadku zdecydowanie najmniej aktywni są mieszkańcy jednostek: Wyryki – Połód a także Kaplonosy, Krzywowierzba, Lubień, Suchawa, Wyryki – Adampol, Wyryki – Wola i Zahajki. W drugim zaś można pokusić się na stwierdzenie o generalnie niskiej chęci zrzeszania się w organizacjach pozarządowych co znajduje swój wyraz w ich braku aż w 11 jednostkach co oznacza niekorzystną wartości wskaźnika Tabela 10).

Wskaźnik syntetyczny - Poziom uczestnictwa w życiu publicznym, jako iloczyn częstotliwości występowania (waga) i ilości wartości powyżej średniej pozwolił na określenie jednostek o najniższym poziomie uczestnictwa w życiu publicznym w jednostkach: Krzywowierzba, Lubień i Wyryki - Wola (Tabela 11).

Tabela 10. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym w sołectwach Gminy Wyryki w 2016 roku.

Tabela 11. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Liczba zrejestrowanych NGO (fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych)		Liczba osób na zebraniach wiejskich w 2016 dotyczącym podziału środków na 2017 rok		ILOŚĆ wskaźników powyżej średniej dla gminy	WAGA powszechność występowania problemów	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA iloczyn	
			Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców	Liczba	Wskaźnik na 100 mieszkańców				
1.	Adampol	168	0	-	20	11,90	1		1	
2.	Horostyta	64	0	-	22	34,38	1		1	
3.	Horostyta - Kolonia	28	0	-	16	57,14	1		1	
4.	Ignaców	13	0	-	13	100,00	1		1	
5.	Kaplonosy	275	1	0,36	16	5,82	1		1	
6.	Kaplonosy - Kolonia	102	0	-	15	14,71	1		1	
7.	Krzywowierzba	159	0	-	15	9,43	2		2	niekorzystny
8.	Lipówka	87	0	-	24	27,59	1		1	
9.	Lubień	230	0	-	15	6,52	2		2	niekorzystny
10.	Suchawa	324	1	0,31	21	6,48	1		1	
11.	Wyryki (Kolonia)	72	0	-	16	22,22	1		1	
12.	Wyryki - Adampol	257	2	0,78	18	7,00	1		1	
13.	Wyryki - Połód	354	1	0,28	14	3,95	1		1	
14.	Wyryki - Wola	188	0	-	17	9,04	2		2	niekorzystny
15.	Zahajki	279	1	0,36	15	5,38	1		1	
16.	Zahajki - Kolonia	51	0	-	16	31,37	0		0	
	GMINA - średnia	2 651	**6**	**0,23**	**273**	**10,30**	**1**		**1**	

3.2. Sfera Gospodarcza

Przedsiębiorczość mieszkańców

Monitoring potencjału rozwoju ekonomiczno-gospodarczego i analiza istniejącej sytuacji są niezwykle ważne w kontekście planowanych działań w ramach procesu rewitalizacji. Analizie poddany został obszar przedsiębiorczości mieszkańców Gminy Wyryki, zaś jako potencjał i siłę rozwojową jednostki zidentyfikowano liczbę podmiotów gospodarczych. Wyznaczanie obszarów o deficytowym charakterze, pozwoli w przyszłości na dokonanie zmian, pozwalających ograniczyć jej bariery rozwojowe. Natomiast skuteczne zaplanowanie przemian w lokalnej gospodarce zwiększy jej konkurencyjność i atrakcyjność dla pracowników oraz potencjalnych inwestorów. Na potrzeby diagnozy uwzględniono dominujący sektor własnościowy - pomioty prywatne (100 podmiotów), a w ramach niego - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowią większość (76 podmiotów), ich bowiem funkcjonowanie najtrafniej zobrazowuje tendencje gospodarcze w gminie (Tabela 12). Szczegółowa analiza wskaźnikowa uwzględnia ich kondycje wyrażająca się w: liczbie podmiotów gospodarczych - osób prowadzących działalność gospodarczą wpisanych do rejestru CEiDG, liczbie podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych tj. wpisanych do rejestru CEiDG w 2016 roku - co wskazuje na ocenę potencjału i szans na prowadzenie działalności przez samych zainteresowanych, a także liczbę podmiotów, które zawiesiły lub wykreśliły swoją działalności, we wszystkich przypadkach w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki analitycznej, co w odniesieniu do tych wskaźników oznacza potencjalną skalę negatywnych zjawisk gospodarczych związanych z niskim potencjałem i siłą nabywczą lokalnego rynku.

Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Wyryki w latach 2012 – 2016.

	2012	2013	2014	2015	2016
Podmioty gospodarki narodowej[14]					
ogółem	119	130	124	119	115
Sektor publiczny[17]					
ogółem	11	15	15	14	14
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	8	9	9	8	8
spółki handlowe	-	-	-	-	-
Sektor prywatny[17]					
ogółem	108	115	109	104	100
spółki handlowe	1	3	3	4	4
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	-	-	-	-	-
spółdzielnie	4	4	4	4	4
fundacje	-	-	-	-	-
stowarzyszenia i organizacje społeczne	10	11	11	11	11
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	**88**	**92**	**84**	**79**	**76**

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano spadek liczby osób, które zdecydowały się podjąć ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej z 88 w 2012 r. do 76 w 2016 r., oraz towarzysząca mu niekorzystna tendencja, zmniejszania się liczby podmiotów nowo zarejestrowanych (Tabela 12). Na tym tle pozytywnym zjawiskiem jest mniejsza niż w latach poprzednich liczba podmiotów, które zakończyły działalność. Najmniej podmiotów gospodarczych funkcjonuje w 9 jednostkach, w przypadku nowo zarejestrowanych odchylenia wskaźnika dla poszczególnych jednostek są jeszcze większe bowiem działalności w 2016 roku nie podjęto w 11 z nich, Istotne znaczenie ma natomiast liczba podmiotów/osób, które zawieszają lub wykreślają działalność, najwyższe negatywne wartości wskaźników powielają się w5 jednostkach (Tabela 13). Syntetyczny wskaźnik wskazuje na sołectwa : Lipówka i Wyryki – Połód, jako najbardziej niekorzystne pod względem przedsiębiorczości mieszkańców (Tabela 14).

[14] źródło: Bank Danych Lokalnych; GUS; *Kategoria: PODMIOTY GOSPODARCZE I PRZEKSZTAŁCENIA WŁASNOŚCIOWE I STRUKTURALNE, Grupa: PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON, Podgrupa: Podmioty wg. sektorów własnościowych (Wymiary: Rodzaje podmiotów gospodarki narodowej); lata 2011 - 2015.*

Tabela. 13. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w Gminie Wyryki w 2016 roku.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		Nowo zarejestrowane osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		Osoby fizyczne, które zawiesiły działalność gospodarczą		Wyrejestrowane osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	
			Liczba podmiotów	Wskaźnik na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów	Wskaźnik na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów	Wskaźnik na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów	Wskaźnik na 100 mieszkańców
1.	Adampol	168	8	4,76	1	0,60	0	-	0	-
2.	Horostyta	64	2	3,13	0	-	0	-	0	-
3.	Horostyta - Kolonia	28	1	3,57	0	-	1	3,57	0	-
4.	Ignaców	13	2	15,38	1	7,69	0	-	0	-
5.	Kaplonosy	275	4	1,45	0	-	0	-	1	0,36
6.	Kaplonosy - Kolonia	102	1	0,98	0	-	0	-	0	-
7.	Krzywowierzba	159	5	3,14	0	-	0	-	1	0,63
8.	Lipówka	87	6	6,90	0	-	2	2,30	1	1,15
9.	Lubień	230	3	1,30	0	-	2	0,87	0	-
10.	Suchawa	324	4	1,23	1	0,31	0	-	1	0,31
11.	Wyryki - Kolonia	72	1	1,39	0	-	0	-	0	-
12.	Wyryki - Adampol	257	1	0,39	0	-	0	-	0	-
13.	Wyryki - Połód	354	10	2,82	0	-	1	0,28	4	1,13
14.	Wyryki - Wola	188	2	1,06	0	-	0	-	0	-
15.	Zahajki	279	5	1,79	2	0,72	1	0,36	0	-
16.	Zahajki - Kolonia	51	1	1,96	1	1,96	0	-	0	-
	GMINA - średnia	2 651	**56**	**2,11**	**6**	**0,23**	**7**	**0,26**	**8**	**0,30**

Tabela 14. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Przedsiębiorczość mieszkańców.

	ILOŚĆ wskaźników powyżej średniej dla gminy	**WAGA** powszechność występowania problemów	**WARTOŚĆ WSKAŹNIKA** iloczyn	
1.	0	2	0	
2.	1	1	1	
3.	2	2	4	
4.	0	2	0	
5.	3	2	6	
6.	2	1	2	
7.	2	2	4	
8.	3	3	9	niekorzystny
9.	3	2	6	
10.	2	3	6	
11.	2	1	2	
12.	2	1	2	
13.	3	3	9	niekorzystny
14.	2	1	2	
15.	2	3	6	
16.	1	2	2	
GMINA - średnia	**2**		**8**	

3.3. Sfera Środowiskowa

Ochrona przyrody i zagrożenia

Jednym z równie ważnych aspektów diagnozy obszarów zdegradowanych jest sfera środowiskowa, pozwalająca na określenie stanu środowiska przyrodniczego i jego zagrożeń na terenie gminy Wyryki. Współcześnie nacisk kładzie się na optymalizowanie sytuacji środowiskowej, gdyż ma ona wpływ na jakość życia mieszkańców gminy oraz stanowi o atrakcyjności i potencjale danego obszaru. Zatem identyfikacja zagrożeń w tej sferze staje się niezwykle potrzebna w celu wyznaczenia obszarów kryzysowych, wymagających działań interwencyjnych w ramach procesu rewitalizacji. Zobrazowaniem sytuacji jest występowanie obszarów chronionego krajobrazu sieci Natura 2000 oraz terenów zieleni urządzonej w poszczególnych jednostkach (Tabela 15). Negatywne zjawiska związane z ograniczeniami rozwojowymi zidentyfikowano tylko w 5 jednostkach: Horostyta, Horostyta – Kolonia, Kaplonosy, Kaplonosy – Kolonia i Krzywowierzba (Tabela 16).

Tabela 15. Ochrona przyrody i zagrożenia.

Tabela 16. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) – Ochrona przyrody i zagrożenia.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Powierzchnia [ha]	Obszary NATURA 2000[15]	Zagrożenie powodziowe[16]	Tereny zieleni urządzonej				ILOŚĆ wskaźników powyżej średniej dla gminy	WAGA powszechność występowania problemów	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA iloczyn	
				Uroczysko Mosty - Zahajki [PLB060014]		Parki	Zieleńce	Zieleń uliczna	Tereny zieleni osiedlowej				
1.	Adampol	168	1 405,46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2.	Horostyta	64	1 324,33	+	-	-	-	-	-	1	1	1	niekorzystny
3.	Horostyta - Kolonia	28	479,97	+	-	-	-	-	-	1	1	1	niekorzystny
4.	Ignaców	13	217,99	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5.	Kaplonosy	275	2 562,91	+	-	-	-	-	-	1	1	1	niekorzystny
6.	Kaplonosy - Kolonia	102	1 683,52	+	-	-	-	-	-	1	1	1	niekorzystny
7.	Krzywowierzba	159	1 220,53	+	-	-	-	-	-	1	1	1	niekorzystny
8.	Lipówka	87	1 128,13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
9.	Lubień	230	1 490,59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
10.	Suchawa	324	3 470,45	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
11.	Wyryki - Kolonia	72	200,24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
12.	Wyryki - Adampol	257	1 401,02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
13.	Wyryki - Połód	354	2 448,53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
14.	Wyryki - Wola	188	1 571,98	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
15.	Zahajki	279	501,12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
16.	Zahajki - Kolonia	51	983,20	+	-	-	-	-	-	1	1	1	niekorzystny
	GMINA	2 651	22 089,97			**0**	**0**	**0**	**0**	**1**		**1**	

[15] źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, http://natura2000.gdos.gov.pl; skróty: „**+**”- **TAK**, „**-**” - **NIE**

[16] źródło: Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, http://mapy.isok.gov.pl/imap; skróty: „**+**”- **TAK**, „**-**” - **NIE**

3.4. Sfera Przestrzenno – Funkcjonalna

Dostępność infrastruktury publicznej

O potencjale i atrakcyjności danego obszaru świadczą również warunki przestrzenno-funkcjonalne, które przyczyniają się do oceny jego atrakcyjności, a tym samym wpływające na osiedlanie się nowych mieszkańców lub potencjalnych inwestorów w gminie. W ramach wskaźnika syntetycznego - Dostępność infrastruktury publicznej uwzględniono występowanie w poszczególnych jednostkach obiektów podstawowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej, infrastruktury kulturalnej oraz dostępność komunikacyjną rozumianą, jako z jednej strony ocenę opisową stanu dróg i istnienia ciągów pieszych, z drugiej zaś dostępność komunikacji publicznej w tym liczbę połączeń (Tabela 17). Niestety w aż w 8 jednostkach dostępność tej infrastruktury jest zdecydowanie niższa niż średnia w gminie (Tabela 18).

Tabela 17. Dostępność infrastruktury publicznej.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Obiekty infrastruktury sportu i rekreacji							Obiekty infrastruktury kultury.					Infrastruktura komunikacyjna			
			Boisko	Orlik	Plac zabaw	Przystań kajakowa	Siłownia	**Razem obiekty**	**Wskaźnik na 100 mieszkańców**	instytucja kultury (GOK, Biblioteka, filie instytucji)	Świetlica	Izba pamięci / Izba regionalna / Skansen	**Razem obiekty**	**Wskaźnik na 100 mieszkańców**	Chodnik	Dostępność komunikacji publicznej	Liczba połączeń komunikacji publicznej	**Ocena opisowa**[17]
1.	Adampol	168	1	0	1	0	0	**2**	1,19	0	0	0	0	-	411	jest	2	DB
2.	Horostyta	64	1	0	0	0	0	**1**	1,56	1	1	0	2	3,13	0	brak	0	NW
3.	Horostyta - Kolonia	28	0	0	0	0	0	**0**	-	0	0	0	0	-	0	brak	0	NW
4.	Ignaców	13	0	0	0	0	0	**0**	-	0	0	0	0	-	0	brak	0	NW
5.	Kaplonosy	275	1	0	2	0	1	**4**	1,45	0	1	0	1	0,36	0	jest	2	ŚR
6.	Kaplonosy - Kolonia	102	0	0	1	0	0	**1**	0,98	0	0	0	0	-	0	jest	2	ŚR
7.	Krzywowierzba	159	1	0	1	0	0	**2**	1,26	0	1	0	1	0,63	0	jest	2	ŚR
8.	Lipówka	87	0	0	1	0	0	**1**	1,15	0	1	0	1	1,15	0	jest	2	ŚR
9.	Lubień	230	1	0	1	0	0	**2**	0,87	0	1	0	1	0,43	200	jest	2	DB
10.	Suchawa	324	1	0	1	1	1	**4**	1,23	0	1	0	1	0,31	0	brak	0	NW
11.	Wyryki - Kolonia	72	0	0	0	0	0	**0**	-	0	0	0	0	-	0	jest	2	ŚR
12.	Wyryki - Adampol	257	0	0	1	0	0	**1**	0,39	0	1	0	1	0,39	905	jest	2	DB
13.	Wyryki - Połód	354	1	0	2	0	1	**4**	1,13	1	1	0	2	0,56	1 580	jest	2	DB
14.	Wyryki - Wola	188	0	0	1	0	0	**1**	0,53	0	1	0	1	0,53	1 577	jest	2	DB
15.	Zahajki	279	1	0	1	0	0	**2**	0,72	0	1	0	1	0,36	0	brak	0	NW
16.	Zahajki - Kolonia	51	0	0	0	0	0	**0**	-	0	0	0	0	-	0	brak	0	NW
	GMINA - średnia	2 651	8	0	13	1	3	**25**	**0,94**	2	10	0	**12**	**0,45**				

Tabela 18. Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Dostępność infrastruktury publicznej.

ILOŚĆ wskaźników powyżej średniej dla gminy	**WARTOŚĆ WSKAŹNIKA**	
1	1	
1	1	
3	3	niekorzystny
3	3	niekorzystny
1	1	
1	1	
0	0	
0	0	
2	2	niekorzystny
2	2	niekorzystny
2	2	niekorzystny
2	2	niekorzystny
0	0	
1	1	
3	3	niekorzystny
3	3	niekorzystny
1,5	**1,5**	

[17] Ocena opisowa - skróty: **NW** - niewystarczająca / **ŚR** - średnia / **DB** - dobra.

3.5. Sfera techniczna

Wyposażenie w sieciową infrastrukturę techniczną

Ważnym aspektem świadczącym również o potencjale i atrakcyjności danego obszaru są warunki techniczne zobrazowujące możliwość korzystania przez mieszkańców i potencjalnych inwestorów z urządzeń sieciowych. Podczas diagnozy sfery technicznej wzięto pod uwagę dostępność infrastruktury i usług komunalnych oraz dostępność sieci internetowej i telekomunikacyjnej. Ze względu na brak możliwości wymiernego odniesienia zróżnicowanych elementów infrastruktury i ich do powierzchni lub liczby mieszkańców jednostek, a także ze względu na zróżnicowanie przestrzenne (np. zabudowa kolonijna), które nie wskazuje lub wręcz uniemożliwia powstanie określonej infrastruktury, posłużono się w tym wypadku analiza opisową. Gmina Wyryki posiada w zasadzie pełna infrastrukturę komunalną na dobrym poziomie, uwzględniając brak systemu kanalizacji sieciowej co jest podyktowane charakterem przestrzennym zabudowy i wynikającą z niego nieracjonalnością stosowania takiego rozwiązania. Odbiór ścieków komunalnych zapewnia duża, jak na liczbę ludności, ilość przydomowych oczyszczalni ścieków (Tabela 19). Niedobory w tym zakresie dotyczą jedynie nieproporcjonalnie małej liczby tych instalacji w poszczególnych sołectwach (Tabela 20).

Tabela 19. Dostępność infrastruktury usług komunalnych i sieci teletechnicznych.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Dostępność infrastruktury i usług komunalnych.[18]						Dostępność sieci internetowej i telekomunikacyjnej			
			Kanalizacja (przydomowe oczyszczalnie ścieków)	Wodociągi	Gaz	System wywozu	Energetyka - stan	Ocena opisowa[19]	ADSL/VDSL	WLAN	GSM	Ocena opisowa[20]
1.	Adampol	168	5	+	-	+	zadawalający	NW	+	+	-	DB
2.	Horostyta	64	15	+	-	+	zadawalający	DB	+	+	-	DB
3.	Horostyta - Kolonia	28	3	+	-	+	zadawalający	DB	+	+	-	DB
4.	Ignaców	13	2	+	-	+	zadawalający	DB	+	+	-	DB
5.	Kaplonosy	275	52	+	-	+	zadawalający	DB	+	+	-	DB
6.	Kaplonosy - Kolonia	102	4	+	-	+	zadawalający	NW	+	+	-	DB
7.	Krzywowierzba	159	25	+	-	+	zadawalający	DB	+	+	-	DB
8.	Lipówka	87	17	+	-	+	zadawalający	DB	+	+	-	DB
9.	Lubień	230	35	+	-	+	zadawalający	DB	+	+	-	DB
10.	Suchawa	324	8	+	-	+	zadawalający	NW	+	+	-	DB
11.	Wyryki - Kolonia	72	11	+	-	+	zadawalający	DB	+	+	-	DB
12.	Wyryki - Adampol	257	22	+	-	+	zadawalający	NW	+	+	-	DB
13.	Wyryki - Połód	354	22	+	-	+	zadawalający	NW	+	+	-	DB
14.	Wyryki - Wola	188	7	+	-	+	zadawalający	NW	+	+	-	DB
15.	Zahajki	279	16	+	-	+	zadawalający	NW	+	+	-	DB
16.	Zahajki - Kolonia	51	4	+	-	+	zadawalający	NW	+	+	-	DB
	GMINA - średnia	2 651	**253**									

Tabela 20. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Wyposażenie w sieciową infrastrukturę techniczną i teletechniczną.

ILOŚĆ wskaźników powyżej średniej dla gminy	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA	
1	1	niekorzystny
0	0	
0	0	
0	0	
0	0	
1	1	niekorzystny
0	0	
0	0	
0	0	
1	1	niekorzystny
0	0	
1	1	niekorzystny
1	1	niekorzystny
1	1	niekorzystny
1	1	niekorzystny
1	1	niekorzystny
1	**1**	

[18] Infrastruktura - oznaczenia: „**-**" – brak infrastruktury sieciowej w sołectwie; „**częściowo**" - infrastruktura obejmuje część sołectwa; „***** " - częściowo, jednak nie działa; „**+**" – infrastruktura obejmuje całe sołectwo.

[19] Ocena opisowa - skróty: **NW** - niewystarczająca / **ŚR** - średnia / **DB** - dobra.

4. WYZNACZENIE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

Obszar zdegradowany to taki, na którym nasilone są negatywne zjawiska społeczne, a zatem stwierdzono gorsze niż średnia w gminie wskaźniki problemów społecznych zdefiniowanych w *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyryki na lata 2017-2025* współwystępujące z możliwie największą liczbą niekorzystnych pozostałych wskaźników Sfery społecznej a następnie z jak największą liczbą niekorzystnych wartości wskaźników z pozostałych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej, tym samym im więcej wskaźników negatywnych tym gorsza sytuacja w analizowanej jednostce.
Obszarami zdegradowanymi w Gminie Wyryki są następujące jednostki:

- Lubień
- Wyryki - Połód
- Wyryki - Wola
- Kaplonosy
- Suchawa
- Zahajki
- Kaplonosy - Kolonia
- Krzywowierzba
- Lipówka
- Wyryki - Kolonia

W poniżej (Tabela 21) zaprezentowano zestawienie wskaźników w poszczególnych sferach. Na czerwono zaznaczone zostały sfery, w których zdiagnozowano stan kryzysowy.

W pierwszej kolejności wybrano te sołectwa, w których zgodnie z przytoczonymi wcześniej wymaganiami UMWL w Lublinie odnotowano niekorzystne wskaźniki w problemów społecznych (1- wskaźnik sfery społecznej). Następnie uszeregowano jednostki wg. największej liczby pozostałych 3 wskaźników sfery społecznej). W ostatnim koku dokonano sprawdzenia czy dla poszczególnych sołectw odnotowano niekorzystna sytuację przynajmniej w jednej s pozostałych czterech sfer, a w przypadku ich większej liczby również uszeregowano od ich największej do najmniejszej liczby.

Tabela 21. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych.

Lp.	Sołectwo	Sfera społeczna				Ilość niekorzystnych wartości wskaźników innych niż problemy społeczne	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno – funkcjonalna	Sfera techniczna	Ilość niekorzystnych wartości wskaźników w pozostałych sferach - innych niż społeczna	Obszar zdegradowany
		Problemy społeczne	Przestępczość	Poziom edukacji	Poziom uczestnictwa w życiu publicznym		Przedsiębiorczość mieszkańców	Ochrona przyrody i zagrożenia	Dostępność infrastruktury publicznej	Wyposażenie w sieciową infrastrukturę techniczną i teletechniczną		
1.	Lubień	niekorzystny	niekorzystny	niekorzystny	niekorzystny	3			niekorzystny		1	TAK
2.	Wyryki - Połód	niekorzystny	niekorzystny	niekorzystny		2	niekorzystny			niekorzystny	2	TAK
3.	Wyryki - Wola	niekorzystny	niekorzystny		niekorzystny	2				niekorzystny	1	TAK
4.	Kaplonosy	niekorzystny	niekorzystny	niekorzystny		2		niekorzystny			1	TAK
5.	Suchawa	niekorzystny		niekorzystny		1			niekorzystny	niekorzystny	2	TAK
6.	Zahajki	niekorzystny		niekorzystny		1			niekorzystny	niekorzystny	2	TAK
7.	Kaplonosy - Kolonia	niekorzystny				0		niekorzystny		niekorzystny	2	TAK
8.	Krzywowierzba	niekorzystny			niekorzystny	1		niekorzystny			1	TAK
9.	Lipówka	niekorzystny		niekorzystny		1	niekorzystny				1	TAK
10.	Wyryki - Kolonia	niekorzystny				0			niekorzystny		1	TAK
11.	Horostyta		niekorzystny			1		niekorzystny			1	
12.	Zahajki - Kolonia					0		niekorzystny	niekorzystny	niekorzystny	3	
13.	Horostyta - Kolonia					0		niekorzystny	niekorzystny		2	
14.	Wyryki - Adampol					0			niekorzystny	niekorzystny	1	
15.	Adampol					0				niekorzystny	1	
16.	Ignaców					0			niekorzystny		1	

5. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

Rozpoznanie problemów występujących i wyznaczenie obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Wyryki dało podstawy do wyznaczenia obszaru rewitalizacji i umożliwiło wskazanie terenów najbardziej wymagających wsparcia. Obszar wskazany do rewitalizacji został skonkretyzowany w oparciu o dane ilościowe oraz wskaźniki jakościowe, co umożliwiło uchwycenie powiązań funkcjonalnych obszarów.

Obszar rekomendowany do rewitalizacji w Gminie Wyryki został wyznaczony na podstawie pogłębionej diagnozy społeczno-gospodarczo-przestrzennej. Zasadniczym założeniem przy delimitacji obszaru zdegradowanego było wskazanie obszarów, na których koncentrują się negatywne zjawiska społeczne. Podczas analizy wykorzystano dane pozyskane m.in. z Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Policji, Powiatowego Urzędu Pracy.

Działania diagnostyczne podsumowuje identyfikację zjawisk kryzysowych na wskazanym obszarze zdegradowanym oraz potwierdziły konieczność szybkiej interwencji oraz działań w celu ich eliminacji lub istotnego ograniczenia.

Zgodnie z analizą, na wyznaczonym obszarze zdegradowanym w Gminie Wyryki mieszkają 2 070 osób, co stanowi 78,08%ogółem ludności gminy, zaś powierzchnia obszarów zdegradowanych wynosi 15 155 ha, co stanowi 69,04%powierzchni gminy. W obu przypadkach odsetek mieszkańców i powierzchni przekracza maksymalne wartość, jakie może obejmować obszar rewitalizacji, zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju. W efekcie ustalono obszar rewitalizacji, wybierając kolejno jednostki o najwyższym stopniu zdegradowania, aż do osiągnięcia procentowych wartość nieprzekraczających 20% powierzchni i 30% ludność gminy Wyryki (Tabela 22). Tym samym obszar rewitalizacji gminy obejmuje 3 jednostki analityczne – sołectwa: Lubień, Wyryki – Połód, Wyryki – Wola.

Tabela 22. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Sołectwo	Obszar zdegradowany	Liczba mieszkańców	% mieszkańców gminy	Liczba mieszkańców NARASTAJĄCO	% mieszkańców gminy NARASTAJĄCO	Powierzchnia	% powierzchnia gminy	Powierzchnia NARASTAJĄCO	% powierzchnia gminy NARASTAJĄCO	OBSZAR REWITALIZACJI
		[osoby]	[%]	[osoby]		[ha]	[%]	[ha]		
Lubień	**TAK**	230	8,68%	230	8,68%	1 491	6,79%	1 491	6,79%	**TAK**
Wyryki - Połód	**TAK**	354	13,35%	584	22,03%	1 680	7,65%	3 171	14,45%	**TAK**
Wyryki - Wola	**TAK**	188	7,09%	772	29,12%	1 217	5,67%	4 388	19,99%	**TAK**
Kaplonosy	**TAK**	275	10,37%	1 047	39,49%	2 563	11,68%	6 951	31,67%	
Suchawa	**TAK**	324	12,22%	1 371	51,72%	3 470	15,81%	10 421	47,48%	
Zahajki	**TAK**	279	10,52%	1 650	62,24%	501	2,28%	10 922	49,76%	
Kaplonosy - Kolonia	**TAK**	102	3,85%	1 752	66,09%	1 684	7,67%	12 606	57,43%	
Krzywowierzba	**TAK**	159	6,00%	1 911	72,09%	1 221	5,56%	13 827	62,99%	
Lipówka	**TAK**	87	3,28%	1 998	75,37%	1 128	5,14%	14 955	68,13%	
Wyryki - Kolonia	**TAK**	72	2,72%	2 070	78,08%	200	0,91%	15 155	69,04%	
Horostyta		64	2,41%	2 134	80,50%	1 324	6,03%	16 479	75,08%	
Zahajki - Kolonia		51	1,92%	2 185	82,42%	983	4,48%	17 462	79,55%	
Horostyta - Kolonia		28	1,06%	2 213	83,48%	480	2,19%	17 942	81,74%	
Wyryki - Adampol		257	9,69%	2 470	93,17%	2 385	10,74%	20 327	92,61%	
Adampol		168	6,34%	2 638	99,51%	1 405	6,40%	21 732	99,01%	
Ignaców		13	0,49%	2 651	100,00%	218	0,99%	21 950	100,00%	
GMINA		**2 651**				**21 950**				

Mapa 2. Obszary zdegradowane i Obszary rewitalizacji Gminy Wyryki.

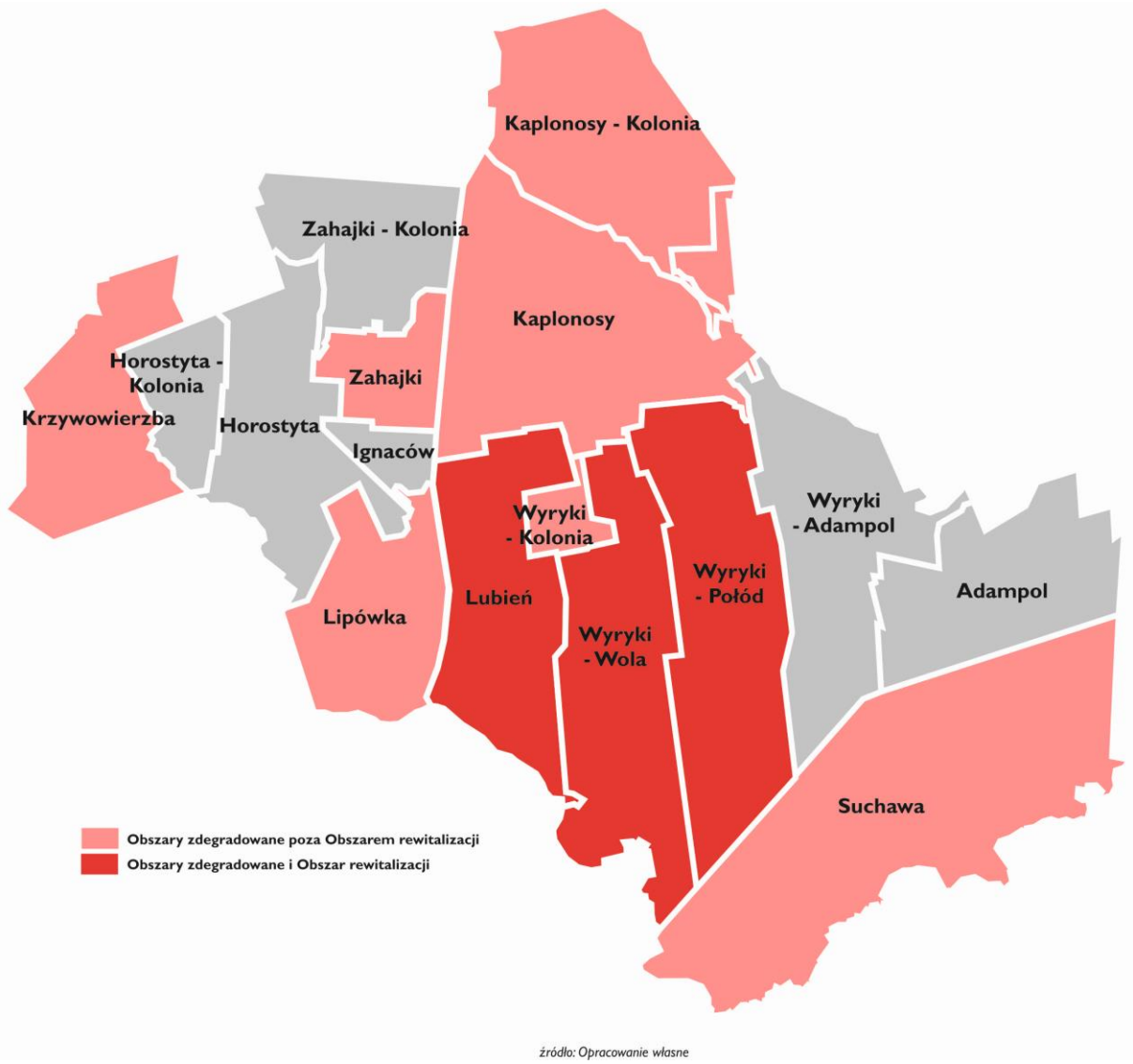

źródło: Opracowanie własne

Spis tabel

Tabela 1. Podstawowe dane jednostek strukturalnych (sołectw) Gminy Wyryki za 2016 roku …… 8

Tabela 2. Lista wskaźników syntetycznych i cząstkowych ……... 9

Tabela 3. Powody udzielania pomocy społecznej w Gminie Wyryki w latach 2012-2016 ……..… 10

Tabela 4. Powody udzielania pomocy społecznej w sołectwach Gminy Wyryki w 2016 roku ……... 13

Tabela 5. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) – Problemy społeczne ……. 13

Tabela 6. Przestępczość w sołectwach Gminy Wyryki w 2016 roku ……. 15

Tabela 7. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) – Przestępczość …….. 15

Tabela 8. Wyniki Sprawdzianu w klasie VI i Egzaminu gimnazjalnego w sołectwach Gminy Wyryki w 2016 roku …… 16

Tabela 9. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Poziom edukacji …… 16

Tabela 10. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym w sołectwach Gminy Wyryki w 2016 roku ……... 17

Tabela 11. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Poziomu uczestnictwa w życiu publicznym …….. 17

Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Wyryki w latach 2012 – 2016 ……..…….. 18

Tabela 13. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w Gminie Wyryki w 2016 roku …….. 19

Tabela 14. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Przedsiębiorczość mieszkańców …… 19

Tabela 15. Ochrona przyrody i zagrożenia …… 20

Tabela 16. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) – Ochrona przyrody i zagrożenia ……. 20

Tabela 17. Dostępność infrastruktury publicznej …….. 22

Tabela 18. Wskaźnik syntetyczny (Ranking) - Dostępność infrastruktury publicznej ……... 22

Tabela 19. Dostępność infrastruktury usług komunalnych i sieci teletechnicznych ……. 24

Tabela 20. Wskaźnik syntetyczny (obliczenie) - Wyposażenie w sieciową infrastrukturę techniczną i teletechniczną ……. 24

Tabela 21. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych ……... 26

Tabela 22. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji ……..…….. 28

Spis map

Mapa 1. Mapa jednostek strukturalnych (sołectw)Gminy Wyryki …..……..…… 7

Mapa 2. Obszary zdegradowane i Obszary rewitalizacji Gminy Wyryki …… 29